

N:o 7.

Ank. till Riksd. kansli den 27 april 1900, kl. 2 e. m.

Första Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4, i anledning af väckt fråga om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till förbättradt sätt att pensionera sjöfolk.

I en af herr *P. E. Lithander* inom Första Kammarerna väckt motion, n:o 32, i hvars syfte herrar *O. Melin* och *N. Persson* instämt, och som till utskottet öfverlemnats, föreslås, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utreda frågan om förändradt och förbättradt pensioneringssätt af sjöfolk och derom framlägga nådigt förslag vid en blifvande riksdag.

I motiveringen till motionen anföres följande:

»Det torde icke råda mer än en mening derom, att sjömansyrket i högre grad än andra medborgerliga verksamhetsgrenar är förenadt med faror, försakelser och ansträngningar. Ej heller torde någon förneka, att det alltid hårda och ofta lifsfarliga arbete, som sjömannen utför, icke hör till dem, på hvilka större besparingar kunna göras; fastmer är det vanligt, att bruten helsa och fattigdom blir hans lott, då ålderdomen inträder. Och lika litet torde det kunna bestridas, att det sålunda i dubbel mening vanlottade sjömansyrket med dess stränga fordringar och knappa lefvebröd är af allmännyttig och ingalunda oviktig art.

Vare sig sjömannen ingår i den inhemska navigationens tjänst eller han af vissa skäl bringas att taga hyra å utländska fartyg, äro hans duglighet och utbildning af fosterländsk betydelse, därför att de i behofvets stund ingå som en högst väsentlig del af vår försvarskraft. Det synes mig därför icke obilligt begärddt, att, då han efter fullbordadt dagsverke återvänder till fosterlandet, detta ej må hafva glömt honom och hans arbete. Samhället bör — synes det mig — icke försumma att, i den mån sådant är möjligt, bereda lättnad i hans utkomst på ålderdomen, och det bör vara en uppgift, väl egnad att ådraga sig statsmagternas uppmärksamhet och behjertande.

Det kan måhända förefalla opåkalladt, att jag gör denna erinran, ehuru jag för min del icke kan åberopa någon direkt erfarenhet eller målsmanskap för yrket i fråga och dess idkare. Men jag följer härvid endast Första Kammarens städse ådagalagda sträfvan att i lika hög grad söka tillvarataga *alla* svenska medborgares bästa, och jag hyser den vissa förmodan, att kammaren äfven i detta fall kommer att handla i motsats till det myckna agitatoriska talet, att någon samhällsklass skulle, genom att dess intressen åsidosattes, känna sig "orepresenterad" på Riksdagen.»

Derjemte åberopas en af herrar *K. G. Karlsson m. fl.* i Andra Kammaren väckt motion, n:o 151, med samma syfte. Af denna motion gör Andra Kammarens andra tillfälliga utskott n:o 2 i sitt utlåtande n:o 10 följande sammanfattning:

»Som stöd för sitt förslag lemna motionärerna en historik öfver de båda institutioner, från hvilka understöd till sjöfolk för närvarande utgår.

Dessa institutioner äro *sjömanshusen* och *handelsflottans pensionsanstalt*.

Motionärerna framhålla, hurusom sjömannens osäkra och af faror uppfyllda näring redan tidigt rigtade tanken på önskvärdheten af att åtminstone i någon mån sörja för denna närings idkare genom särskilda åtgärder för dem, som på grund af ålder, sjuklighet eller med yrket förenade olycksfall blifvit urståndsatta att sjelfva försörja sig.

För detta ändamål, och för att inom sjöfartsnäringen åstadkomma mera ordnade förhållanden, stiftades genom kofferdireglementet 1748 i hufvudstaden det första sjömanshuset. Utom den humanitära afsigt, som var förbunden med sjömanshusinstitutionens inrättande, ville man äfven genom större ordning och ökade förmåner för yrkets idkare göra det mera lockande.

Denna institution underhålls och har ända in i senaste tid underhållits hufvudsakligen genom afgifter, erlagda af de sjöfartsidkande sjelfva, såväl rederierna som sjömännen. De förnämsta bland dessa afgifter äro s. k. *tonafgift* och *hyresafgift*.

Nu gällande sjömanshusreglemente stadgar i § 34 om *tonafgiften*, att för fartyg, som från svensk hamn afgår till Norge eller utrikes ort, skall befälhafvaren till sjömanshuset i den stad, hvarest eller inom hvars tullkammardistrikt fartygets besättning för resan påmönstras, eller, om besättningen blifvit påmönstrad för flera resor eller hel seglationstid och ny påmönstring för ifrågavarande resa ej erfordras, till sjömanshuset inom det tullkammardistrikt, der fartyget utklaras, erlagga en efter tontalet, enligt svenskt eller dermed likstaldt utländskt måtbref, beräknad afgift. Är fartyget svenskt eller norskt eller tillhörigt en främmande nation, i hvars hamnar svenska fartyg behandlas lika med samma nations egna, skall nämnda afgift utgöras med 3 öre, men i annat fall med 5 öre för hvarje ton af fartygets dräktighet. Afgår fartyget flera gånger under en kalendermånad från samma svenska hamn, skall afgiften allenast en gång i månaden erläggas.

Om *hyresafgiften* stadgas i samma reglemente § 35, att då besättning å inhemskt fartyg, ankommande från Norge eller utrikes ort, i svensk hamn afmönstras, betalas, under namn af hyresafgift, till sjömanshuset af befälhafvare två öre, af styrman och maskinist ett och ett halft öre samt af hvar och en utaf den öfriga besättningen ett öre riksmünt för hvarje riksdaler af deras förtjenade lön eller hyra under hela den tid, fartyget varit på resa eller resor stadt.

Med det första i hufvudstaden inrättade sjömanshuset afsåg man att för sjöfolket erhålla en central sjuk- och understöds-kassa med obligatoriska afgifter, bestämda understödsbelopp och ledd af en styrelse, som valdes af representanter för delegarne sjelfva.

Snart *decentraliserades* emellertid institutionen, och enligt nu gällande bestämmelser skall sjömanshus finnas i hvarje stapelstad.

Med ledning af handels- & sjöfartskomiténs af 1898 betänkande om sjömanshusen framhålla motionärerna, att institutionen derjemte, från att ursprungligen i väsentlig mån hafva varit en understödsanstalt för nödstälda sjömän, utvecklats till ett slags embetsverk med hvarje-handa administrativa uppgifter.

Emellertid fortfara sjömanshusen, heter det i motionen, alltjemt med en i rätt stor omfattning tilltagen understödsverksamhet. I arbetare-försäkringskomiténs ofvan anförda betänkande meddelas, att understödsbeloppen då utgjorde i medeltal 29 kronor. Understödde fartygsbefäl-

hafvare hade i medeltal mottagit 46 kronor, styrmän och maskinister 33, öfrigt sjöfolk 22, enkor och barn efter befälhafvare 42, efter styrmän och maskinister 32 och efter öfrigt sjöfolk 22 kronor.

Oaktadt den sammanlagda summan, som af sjömanshusen utdelas, icke är liten, kan man dock knappast påstå, att denna understödsverksamhet är af någon större betydelse, särskildt då man besinnar, att enligt arbetareförsäkringskomiténs utredning *öfver hälften* af årsunderstöden då bestod af småsummor om *högst* 20 kronor.

Länge och ofta hafva klagomål hörts öfver dels understödets ringa belopp, dels och framför allt öfver att de ej hade pensionens form, utan mera eller mindre godtyckligt afmättes efter råd och lägenhet, för att ej säga efter sjömanshusdirektionernas godfinnande. De från sjömanshusen utgående understöden hafva fullständigt karakteren af fattigvård.

Motionärerna öfvergå derefter till en framställning af handelsflottans pensionsanstalts tillkomst och verksamhet.

Sagda pensionsanstalt bildades på 1860-talet efter 30 års riksdags- och komitéförhandlingar. Ändamålet med densamma vore i första rummet att vara till hjälp för ålderstigna sjömän, men äfven att befordra handelssjöfartens utveckling genom att tillföra densamma dugligt folk; derigenom kunde ock krigsflottans manskap, i händelse af krig, vinna nödig förstärkning.

Pensionsanstaltens tillgångar bestå dels af ett fast anslag, dels af ett efter handelsflottans storlek vexlande belopp, hvilket sedan 1864 utgått af statsmedel i stället för en sedan århundraden tillbaka sjömännen under namn af »föring» tillkommande förmån. *Sammanlagda* beloppet af dessa båda anslag har under de fyra senaste åren varit följande:

för år 1896.....	kr. 95,000
» » 1897.....	» 89,000
» » 1898.....	» 90,000
» » 1899.....	» 92,000

Pensionstagande, hvilka utgöras af sjöfolk, som varit anställda på i utrikes fart använda fartyg, äro indelade i fyra klasser, efter olika befattningar och i den ordning, att till den första höra befälhafvarne och till den fjerde menige man.

Enligt det ursprungliga reglementet af år 1864 skulle antalet pensionsrum vara följande:

i första klassen	100	pensionsrum	à	160	kronor
» andra	»	100	»	»	120 »
» tredje	»	100	»	»	100 »
» fjerde	»	600	»	»	60 »

Emellertid visade sig redan under anstaltens första verksamhetsår, eller år 1869, antalet pensionsrum otillräckligt i de två första klasserna och något senare äfven i den tredje. Rörande de olika åtgärder, som, ehuru förgäfvades, vidtagits för att råda bot på denna olägenhet, hänvisar utskottet till motionen.

Förhållandena hafva, yttras det vidare i densamma, blifvit allt mera ohållbara. Vid 1899 års slut hade antalet väntande — d. v. s. antalet af dem, som väl enligt reglementet voro berättigade till pension, men på grund af bristande tillgångar ej kunde erhålla sådan — stigit till 545. *) Den tid, de pensionssökande år 1895 i medeltal hade att vänta, innan deras ansökan kunde beviljas, var fem år. Denna väntetid har nu sprungit upp till 8 à 9 år, och obeviljade ansökningar ligga inne sedan 1891. Den 4:de klassen, som år 1895 ännu hade många lediga pensionsrum, är nu fylld, så att bland de vid 1899 års slut väntande 36 tillhörde denna klas.

Motionärerna yttra vidare:

»Som man torde finna, är handelsflottans nuvarande understöds- och pensionsväsende — vare sig man tänker på sjömanshusens understödsverksamhet eller på den verksamhet, som utöfvas af handelsflottans pensionsanstalt — af sådan art, att det ingalunda kan sägas fylla någon af de uppgifter, för hvilka det är afsedt. Såsom vi ofvan sökt visa, skulle dessa uppgifter vara i främsta rummet att bereda en verksam hjälp åt sjömannen i hans mödosamma och farliga yrke, i andra rummet att för handelsflottan underlätta åtkomsten af dugligt manskap, och till sist — men måhända ej minst viktigt — att uppfostra folk, dugligt för vår örlogsflottas bemanning, samt att laga så, att man vid inträffande mobilisering har det åtkomligt. Det torde nemligen vara själfklart, att sjömannen, då han har sämre vilkor hemma än i utlandet, med den lätt-
het att förflytta sig, som hans yrke medför, drages bort från fosterlandet.

Att någondera af dessa tre uppgifter fyllas genom det sätt, hvarpå denna sak nu är ordnad, torde knappt någon vilja påstå. Också säges

*) Utskottet har inhemtat, att under innevarande års två första månader antalet väntande pensionsberättigade stigit än ytterligare, samt att det pensionsbelopp, som bort utgå till dessa personer, utgjorde 67,380 kronor.

i Kongl. Maj:ts proposition af 1890 om försäkring för olycksfall i arbetet, 'att det befintliga understödsväsendet för sjömän numera icke i allo motsvarar de kraf, som billigtvis derpå kunna ställas'. Detta yttrades för tio år sedan, och förhållandena hafva sedan dess med hvarje år allt mera försämrats, men likväl har frågan städse undanskjutits, såväl hvad beträffar sjömannens ålderdoms- som olycksfallsförsäkring. Äfven i det förslag till lag angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete, som Kongl. Maj:t öfverlemnadt till innevarande års Riksdag, äro sjömännen uteslutna. Fortfarande kan man instämma med motionärerna i denna fråga vid 1896 års riksdag (jfr sid. 7), då de i motiveringen till sin motion yttra: »Emellertid har man, så vidt känt är, hvarken företagit de särskilda undersökningar, som år 1890 uppgåfvos vara af nöden med hänsyn till en olycksfallsförsäkring för sjöfolk, fotad på samma grunder som de för industriarbetarnes olycksfallsförsäkring ifrågasatta, icke heller någon åtgärd vidtagits för utförande af det 'lämpligare sätt' för sjöfolkets invaliditetsförsäkring, hvilken 1895 omtalades såsom 'ett ännu löst problem'.»

Derefter referera motionärerna några af den ännu arbetande handels- och sjöfartskomitén framställda förslag rörande sjömanshusen samt en den 30 november förra året af Kongl. Maj:t utfärdad förordning, hvarigenom bestämmes, att från och med år 1900 hyresafgiften skall »tillfalla det sjömanshus, der sjöman, som afgiften erlägger, är inskrifven, men, om han ej är vid svenskt sjömanshus inskrifven, det sjömanshus, inom hvars distrikt fartyget, hvarå hyran förtjenats, har sin hemort, samt för hvarje år, från och med år 1900 räknadt, vid början af det följande året genom kollegii försorg redovisas till de sjömanshus, som sagda afgifter erhålla.»

De fortsätta vidare:

»Vi hafva här omnämnt dessa handels- och sjöfartskomiténs förslag, därför att det synes oss, som om hyresafgifternas inleverering till kommerskollegium, deras särskilda bokföring och bestämmelsen om, att de enbart skola användas till understöd, kunde blifva en förberedande åtgärd för realiserandet af den önskan och åsigt rörande sagda medels användning, som de närmast intresserade — de sjöfarande sjelfva — flera gånger uttryckt, då de haft tillfälle att yttra sig i frågan. Deras mening är nemligen den, att hyresafgifterna böra öfverlemnas till handelsflottans pensionsanstalt till förstärkande af dess verksamhet. Denna åtgärd borde nu vara så mycket lättare att vidtaga, som 1899 års Riksdag under rubrik 'ersättning till sjömanshusen' beviljade ett anslag å 30,000 kronor 'för beredandet åt sjömanshus af skälig er-

sättning för dem åliggande bestyr med värnpligtiges inskrifning och redovisning samt med utarbetandet af sjöfartsstatistiska uppgifter', hvarigenom den invändningen torde vara fullständigt häfd, att hyresafgifterna vore nödvändiga, för att sjömanshusen skulle kunna fortsätta sin verksamhet.»

Motionärerna lemna derefter en redogörelse för de åtgärder, som från olika håll föreslagits till afhjelpande af de olägenheter, som nu vidlåda sjömäns pensionering.

Bland dessa förslag må först omnämnas Riksdagens revisorers år 1886 gjorda hemställan om utredning, huruvida ej reglementet för handelsflottans pensionsanstalt borde underkastas ändring i syfte att bereda högre pensionsbelopp — detta därför, att revisorerna ansågo, att det med skäl kunde ifrågasättas, huruvida pensioneringen från nämnda anstalt dåmera motsvarade det ändamål, som Rikets Ständer hade afsett med sitt beslut. »Numeras» — yttrade revisorerna — »lär utsigten att från anstalten erhålla pension i högst ringa mån motverka frestelserna för sjöfolk att för vinnande af högre lega söka anställning å främmande nationers fartyg.» Hvad beträffar anskaffande af medel till höjande af pensionerna, ifrågasatte revisorerna, att bidrag af vederbörande sjöfolk skulle göras till *vilkor* för erhållande af *höjd pension*.

Följden af statsrevisorernas hemställan blef, att frågan samma år — 1886 — remitterades till den då i verksamhet varande arbetareförsäkringskomitén, som föreslog:

att några nya inkomster icke skulle anstalten beredas, men att hela det nuvarande statsanslaget skulle direkt användas till pensionering samt utgå efter något förändrade grunder, sålunda, att anstalten årligen uppbure i fast anslag 96,000 kronor samt derutöfver i ytterligare föringsersättning 1,000 kronor för hvarje fullt 10,000 ton, hvarmed dräktigheten af svenska, i utrikes fart använda fartyg öfverstege 435,000 ton;

att öfvermaskinister uppflyttades från tredje till andra pensionsklassen;

att pensionerna i fjerde klassen höjdes till 80 kronor;

att den bestämda proportionen emellan antalet pensionsrum inom de olika klasserna upphäfdes, men att, derest de pensionssökande äro flere, än som med inrättningens tillgångar kunna pensioneras, sökande inom fjerde klassen skulle hafva företräde, intill dess att pensionernas antal inom samma klass utgjorde tre femtedelar af samtiliga pensionsrum;

att lägsta pensionsåldern inom de tre första klasserna höjdes till

58 år;

att den kortaste tjänstgöring i utrikes sjöfart, som för pensionsrätt förutsattes, bestämdes till etthundratjugu månader;

att den erforderliga inskrifningstiden vid sjömanshus sänktes från tjugufem till tjuu år; samt

att rymning icke vidare skulle utgöra något hinder för pensions erhållande.

Förslaget remitterades till kongl. kommerskollegium, som dock endast delvis biträdde detsamma.

Rörande såväl kommerskollegii nu ifrågavarande yttrande som de uttalanden, hvilka gjorts af åtskilliga sjömanssällskap med anledning af arbetareförsäkringskomiténs förslag och kollegiets yttrande, hänvisas till motionen.

Derjemte anser sig utskottet böra ur motionen återgifva en del af de uttalanden, som gjordes å ett sjöfartsmöte i Nässjö år 1895. Något egentligt förslag tilltrorde sig icke mötet kunna utarbeta, men i en petition till Kongl. Maj:t uttalade de församlade sjöfartsidkarne bland annat följande önskningsmål:

att pensioneringen vid handelsflottans pensionsanstalt ställdes på nya grunder och utsträcktes äfven till i inrikes fart användt sjöfolk; att pensioneringen icke endast skulle omfatta sjöfolket, utan äfven deras efterlemnade enkör och barn;

att till densamma anvisades ej mindre anstaltens egna nuvarande fonder och inkomster än äfven sjömanshusens samlade tillgångar, der icke särskilda donationsvilkör hindrade sådan användning, äfvensom tonafgifter och hyresafgifter, *de senare ersatta med fasta årspremier*, samt slutligen hvad derutöfver kunde vara erforderligt i ytterligare statsbidrag;

att vidare pensionsklasserna för de sjöfarande blefve trenne, med respektive 400, 300 och 200 kronor i utgående pensionsbelopp.

Motionärerna anföra, hurusom dels en motion år 1895 väcktes i Andra Kammaren af herr J. E. Behmer om skrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t, hvilken motion bifölls af samma kammare, men afslogs af Första Kammaren, och dels att herrar J. A. Johansson i Bastholmen och L. Jönsson i Sandby år 1896 äfvenledes i Andra Kammaren rörande samma fråga framburo en motion, som visserligen afslogs, emedan en del infordrade yttranden då ännu ej inkommit, men hvilken dock föranledde statsutskottet att uttala den meningen, *att missförhållandena i afseende å sjömanshusens organisation och handelsflottans pensionsanstalt snarligen borde afhjelpas.*

Till slut yttrade motionärerna:

»I yttrande, infor dradt från kongl. kommerskollegium, föreslogs den 26 oktober 1897 med anledning af Nässjömötets förutnämnda petition, att så väl detta ärende som en del andra sjöfartsnärings mera eller mindre nära berörande frågor skulle hänskjutas till en komité, emedan kollegiet icke ansåg sig för dessa frågors lösning besitta tillräcklig sakkunskap. Då emellertid Kongl. Maj:t i nådig skrifvelse af 15 november samma år öfverlemnade sagda ärenden till utredning — icke till en komité, men till vissa personer jemte sakkunniga biträden — undantogs sjömännens pensionsfråga, antagligen därför, att denna ansågs vara af så vidlyftig beskaffenhet, att den kräfde sin särskilda utredning.»

Härefter förklarar sig Andra Kammarens utskott hafva blifvit satt i tillfälle att taga kännedom om en skrifvelse af den 9 februari innevarande år till Kongl. Maj:t från kommerskollegium, hvari detta hemställer,

dels att Kongl. Maj:t täcktes i nåder besluta:

att de afgifter, hvilka från och med en tid, som om möjligt torde bestämmas till den 1 april innevarande år, böra jemlikt § 34 i nådiga reglementet för sjömanshusen i riket den 4 mars 1870, sådan denna paragraf lyder enligt nådig kungörelse den 16 mars 1877, erläggas till sagda sjömanshus, tills vidare skola för hvarje kalenderår inom utgången af januari månad det påföljande året insändas till kommerskollegium, som derefter skall hafva att, så snart ske kan, samma afgifter emellan samtliga sjömanshusen i riket fördela, hufvudsakligen i förhållande till antalet af der vid slutet af det föregående året inskrifne sjömän, men med hänsyn jemväl tagen till öfriga förhållanden vid de särskilda sjömanshusen, som kunna anses inverka på deras förmåga att uppfylla sitt ändamål;

eller ock, derest Kongl. Maj:t skulle finna fördelningen af tonafgifterna böra underställas Kongl. Maj:ts pröfning, att, jemte det i afseende å insändande till kollegium af tonafgifterna förfares, såsom nyss är sagdt, kollegium skall hafva att till Kongl. Maj:t afgifva förslag till afgifternas fördelning i öfverensstämmelse med här angifna grunder;

dels ock att Kongl. Maj:t måtte i nåder bemyndiga kollegium att meddela de närmare föreskrifter, som med afseende å Kongl. Maj:ts beslut i ämnet må finnas lämpliga.

Sedan derefter Andra Kammarens utskott lemnat en kort redogörelse för hvad som åtgjorts för sjömäns pensionering i några främ-

mande länder, till hvilken redogörelse det torde vara nog att här hänvisa, anför utskottet för egen del:

»Utskottet har tagit hvad som sålunda förekommit i sorgfälligt öfvervägande och dervid funnit, såväl att i flera andra sjöfartsidkande länder frågan om pensionering af sjöfolk antingen blifvit löst eller synes nära att lösas, som ock att i vårt land, sedan ärendet senast varit å bane i Riksdagen, intet af betydelse i saken åtgjorts. Visserligen finner utskottet, att vederbörande ansett, att frågan om sjömanshusens och de derifrån till sjöfolk samt deras enkor och barn utgående gratial först bort ordnas, innan mera ingripande ändringar kunna ega rum. Utskottet förmenar dock, att kraftigare och mera direkt till påföljd ledande åtgärder borde vidtagas och en fullständig utredning af dertill särskildt förordnade personer verkställas.

Vidare har utskottet ej kunnat undgå att finna, att pensioneringen, oafsedt den historiska uppkomsten af dess nuvarande form, borde utsträckas äfven till sjömän i inrikes fart, till hvilka naturligtvis äfven bör räknas sådant sjöfolk, som idkar yrkesmessig fart å våra större sjöar och kanaler. Utskottet anser det ej med billighetens kraf öfverensstämmande, att exempelvis besättningen å ett fartyg, som seglar mellan så aflägsna hamnar som Göteborg och Luleå, bör i detta hänseende ega sämre rätt än besättningen å ett fartyg, som har sin trade mellan Helsingborg och Helsingör. En sådan utsträckning torde vara så mycket viktigare, som vår örlogsflottas reserv utgöres ej blott af sjömän i utrikes fart, utan ock af dem, som trafikera inrikes hamnar. Som det nu är ställt med pensioneringsväsendet, är det ej ovanligt, att våra sjömän, som annars skulle inmönstra å svenska fartyg, taga tjänst under norsk eller utländsk flagga.

Det vill för öfrigt synas utskottet, som om äfven andra bestämmelser än den ofvannämnda borde ändras. Så t. ex. är det nu föreskrifvet, att sjöman, för att vara berättigad till understöd, skall hafva varit inskrifven vid sjömanshus under tjugufem år. Men enligt hvad utskottet inhemtat, har denna bestämmelse i så måtto ledt till missbruk, att sjöfolk vid ett års slut inmönstrat för en resa till Tyskland eller Danmark, samt derifrån återkommit i början af följande år och på grund häraf fått tillgodoräkna sig *två års* inskrifningstid för en resa, som kanske varat sammanlagdt *en månad*. Derför synes det utskottet lämpligt, att, såsom äfven mera nämnda pensionsanstalts styrelse i skrifvelse till Kongl. Maj:t den 24 februari 1899 föreslagit, bestämmelser meddelas om, hur lång tids effektiv sjötjänst bör utgöras under nämnda inskrifningstid.

Vidare torde det böra tagas under ompröfning, huruvida icke frågan om ersättning för olycksfall kunde lösas i sammanhang med den nu ifrågasatta pensioneringen.

Om sättet för anskaffande af de för en dylik pensionering nödiga medel anser sig utskottet ej ega befogenhet att yttra sig. Dock vill utskottet erinra derom, att såväl sjömanshusen som handelsflottans pensionsanstalt ega betydande fonder, uppgående för den senare, enligt hvad utskottet inhemtat, vid 1899 års slut till 845,033 kronor 34 öre. Utskottet vill äfven fästa uppmärksamheten på, att bland andra förslag, som i nu ifrågavarande hänseende blifvit framställda, äfven är ett, som afser, att de af ålder sjöfartsnäringen åliggande ton- och hyresafgifterna skulle härtill användas. I sammanhang härmed må ock erinras, att tanke blifvit väckt derpå, att hyresafgifterna borde utbytas mot fasta årspremier. Huruvida ett ändamålsenligt ordnande af sjöfolks pensionering nödvändiggör en höjning af det nu utgående statsanslaget, torde vara förbehållet en blifvande utredning att ådagalägga.

Att ett ordnande af frågan om vårt sjöfolks pensionering, hvilken alltjemt uteslutits ur de förslag om arbetareförsäkring, som af Kongl. Maj:t eller enskilde under de senaste åren framlagts, torde vara en nödvändighet, framgår redan deraf, att, enligt hvad utskottet inhemtat, antalet af de ansökningar, som vid slutet af år 1899 på grund af bristande tillgång voro hvilande, utgjorde i första klassen 190, i andra 116, i tredje 189, i fjerde 46, bland dem inom de tre första klasserna flera ända sedan 1891.»

Andra Kammarens utskott hemställde slutligen, att Andra Kam-maren måtte för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta, så snart ske kunde, utreda frågan om ett förbättradt pensioneringssätt af sjömän och der-om framlägga förslag vid en blifvande riksdag.

Sedan Andra Kam-maren bifallit hvad utskottet sålunda hemställt, blef jemlikt 63 § 3 mom. riksdagsordningen beslutet delgifvet Första Kam-maren, som hänvisat ärendet till sitt första tillfälliga utskott.

Första Kam-marens utskott anser det visserligen på frågans nu-varande stadium vara för tidigt att yttra sig om de detaljer af frågan, hvilka Andra Kam-marens utskott i sin motivering berört, men finner dock motionärens förslag och hvad till stöd deraf anförts vara så beaktansvärdt,

att Första Kammaren icke synes böra undandraga sig att gå med kammarens önskan om en skrifvelse i ämnet till mötes och dymedelst äfven taga fasta på det intresse för sakens slutliga ordnande, som må kunna anses innebäras i det af Andra Kammaren fattade beslutet.

Utskottet får sålunda, jemväl med anledning af herr Lithanders motion, hemställa

att Första Kammaren måtte biträda Andra Kam-
marens beslut.

Stockholm den 2 april 1900.

På utskottets vägnar:

ROBERT DICKSON.

Reservation

af herrar *R. Dickson* och grefve *G. E. Lewenhaupt*, som yttrat:

Sedan arbetareförsäkringskomitén, till följd af erhållet särskildt nådigt uppdrag, år 1889 till Kongl. Maj:t afgifvit underdånigt förslag till ändringar i reglementena för sjömanshusen och handelsflottans pensionsanstalt, samt Kongl. Maj:ts och rikets kommerskollegium, efter inhemtande af yttranden från direktionerna öfver sjömanshusen och direktionen öfver nämnda pensionsanstalt, afgifvit infordradt utlåtande i ärendet, har Kongl. Maj:t den 15 oktober 1897 åt utsedde komiterade jemte sakkunniga biträden uppdragit att företaga revision af sjömanshusreglementet, dock först efter företagen revision af förordningen angående befälet å handelsfartyg och reglementet för navigationsskolorna; dervid berörda revision skulle *tills vidare* ske utan hänsyn till frågan om pensionering af sjömän. Emellertid har Kongl. Maj:t låtit till komiterade öfverlemna en af sjöfartsmötet i Nässjö år 1895 gjord ansökning om

utredande af frågan om pensionering af sjömän och deras enkor och barn; hvaremot en af direktionen för handelsflottans pensionsanstalt år 1897 gjord underdånig framställning om ändrade grunder för pensioners erhållande från anstalten m. m. ännu icke till komiterade öfverlemnats.

Då frågan om pensionering af sjömän således är föremål för pröfning af Kongl. Maj:t, som ansett nämnda pröfning böra föregås af en ännu ej fullbordad revision af reglementet för sjömanshusen, hafva vi ansett hvarken nödigt eller lämpligt, att Riksdagen nu skulle hos Kongl. Maj:t göra framställning i frågan. Vi hafva därför ansett att utskottet bort hemställa,

att Första Kammaren med afslag å herr Lithanders motion icke måtte biträda Andra Kammarens beslut.

Herr *C. A. Tamm* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i ärendets slutliga behandling inom utskottet.
